

Nogle smaa rare og meestendeelen nye Norſke Sœdyr,

beskrevne ved
J. E. GUNNERUS.

De Sœdyr, jeg her agter at beskrive, ere 7 i Tallet, hvoraf de fire henhøre til MOLLUSCA LINNÆI; tvende til INTESTINA og eet til Insekterne. MOLLUSCA ere følgende:

- 1.) ASCIDIA *singularis*, altero orificio in summitate, altero ad medium: basi cartilaginea. (fig. 1-6.)

Den er en nye Art af ASCIDIA, som blev i Maret 1767. paa 100 Favnes Dyb, ved en Fiskekrog, revet løs fra en Klippe i Tronhiems Fiorden, kaldet: Holmsbakkens, hvortil den sad fast med sin nedre Flade. Den er af Farve rødbrun. Grundfladen er tre Tommer lang og en halv Tomme bred, dog ey allevegne fuldkommen af een Bredde. Legemet, som sidder derpaa, bestaaer af tre, ved Roden sammenvorne og opreiste, Toppe af ulige Dykkelse, hvoraf den første staaer noget tilbage, og den tredie stæver ud til Siden. Disse have alle i Enden, saavelsom omtrent midt paa den eene Side, som Tegningen, Fig. 1., ikke viser, et lidet sammenrynket Hul. Huden er tyk som Leder, alle vegne rynket og skrumpet paa mange forskjellige Maader og i mange store og mindre Figurer og Cirkler.

Foruden disse Rynker ere hist og her adskillige hvidblaa, meest runde, Blæser (Fig. 1. a-g.), hvilke dog ere intet andet, end smaa Skæl og andre fremmede Bexter.

Efterat Huden var tagen af, bemærkede man trende ligedannede Dyr, eet for hver af de tre ommelte Toppe, som havde fælles Grundflade; og denne Grundflade befandtes inden til at bestaae af egentlig, haard og blaa Bryske. Skindet var paa den indre Side gandske glat, uagter de stærke og mange Rynker, det uden paa havde. Ethvert Dyr (Fig. 2-4.) var aflangt, lignende noget ASCIDIA *intestinalis* LINNÆI, som jeg i den tredie Deel af det Kongelige

lige Norske Videnskabers Selskabs Handlinger har kaldet TETHYUM *socialibile*; dog var det buget, og det meest paa den eene Side (s. Ex. Fig. 4, b.) og havde oven til en liden smal Hals (Fig. 2-4. c, c, c.) med en rund sammenrynk- ket Mund i Enden, hvilken sad fast til det lidet sammenrynkede Hul, hvorefter jeg har meldt, at der i Enden af hver Top var eer, udvortes i Skindet, tilsyne. Paa den bageste Side af Kroppen (naar man antager den, som er aftegnet Fig. 1 og 2. for den forreste) sidder en liden Borte med et Hul i Enden (Fig. 3. 4. a, a.) som gaaer ud igiennem Skindet og er dertil groet fast, hvilket man maa holde for Garboret. Naar man undtager dette Sted, samt Raaften, var Dyret ikke groet fast. Kroppen er paa dem alle glat og Farven gulagtig hvid. Intet af disse Dyr havde nogen Sammenhæng med hinanden, men ethvert sad i sit særskilte Kammer heelt og holden, saasom Fig. 4. viser det.

Man skal ethvert af disse Dyr op, da man videre bemærkede følgende Stykker:

I.) Evende tynde Hinder. Den øverste heraf var blaaagtig og hang for- medelst tynde Baand fast ved det udvortes tykke Skind, dog saaledes, at den tilligemed Dyret lettelig derfra kunde løses, uden at blive beskadiget. Den in- dere Hud var bleeg-gul og inden for denne saae man

II.) Indvoldene og Tarmene, da der visede sig

a.) En heel Mængde smaa, bløde, feede eller Sæbe-artede (*), aflange, deels æg-dannede og toppede, deels ogsaa sammensatte eller i Enden deelte (**) Legemer, som vare meest overalt hvid-gule, dog undertiden oven paa blaa- agtige, og hvilke hang fast overalt ved den indere Side af sidstbemeldte Hud, og det saa tæt, at man neppe kunde see denne Side af Huden for dem, naar man ikke skilte dem fra hinanden (Fig. 5. a, a, a. &c.)

β.) Et Net, som lignede det allerfineste Floer. Derigiennem saaes

γ.) De smaa Tarme, liggende i Kringelbugter (Fig. 5. b. b.), hvilke vare inden til fæstede til Nettet og omringede, tilligemed samme, oven til Halsen (Fig. 6. a. og b.) og hang neden til fast ved uterus (Fig. 6. c.). Disse smale Tarme bleve afkaarne, i det at Nettet blev løst fra, af hvilket den liden Krage om Halsen, som sees Fig. 6. a, b, h, og det Vedhæng (c, c) ved uterus blev siddende tilbage.

δ.) Uterus (Fig. 6. g, g.) med vagina (d.) og dens orificio (e), hvilket sad fast ved Siden af orificio externo (Fig. 3. og 4. a)

Da ingen Tarm af mig befandtes at gaae ned fra Struben (eller det Hul, som a, b, h, Fig. 6. omringe) til bemeldte orificium (Fig. 6. e. og Fig. 3. 4. a.);

sa

(*) Corpora sebacea,

(**) Lobata,

saar fandt jeg ikke med god Grund holde dette sidste tillige for anus. Hvorfor jeg ikke andet indseer, end at det andet Hul oven i Enden (orificium superum Fig. 2-4. c.) bliver baade os og anus.

Bilde man gandske nøye følge Hr. von Linné Ord, naar han i hans S. N. ed. XII. tom. I. part. II. S. 1087. n. 287. fastsætter Karakteren paa den Slægt: ASCIDIA; saa kunde man ansee det, af mig beskrevne Dyr, ikke alene for en nye Art, men og for en nye Slægt, esterdi det ikke haver begge sine Abninger ved Toppen (ad summitatem), saasom han fordrer til den Slægt: ASCIDIA. Men da Slægternes Antal ikke uden Nød bør forøges; saa er det bedre at udvide den, af ham givne, Karakter, ved at lukke de Ord: ad summitatem, ude, da den fuldkommen passer sig paa det, af mig beskrevne, Dyr, uden at befrygte, at Karakteren derved skulde blive for vidtløftig og passe sig paa andre Slægter af MOLLUSCIS. Paa Grund heraf har jeg regnet det til ASCIDIAS LINNÆI, da andre Slægter af MOLLUSCIS ikke her fandt komme i Betragtning.

2.) ASCIDIA *octodentata*, *oblonga*, *birostris*, *lævis*, *albicans*; *aperturis hinc octo-illinc sex-dentatis*. (Fig. 7. B. Fig. 8, 9.)

Den fandtes paa en rød Corallin, som er en Art Forandring af CORALLINA *officinalis* LINN. (Fig. 7. A.) og blev optagen af Soen ved Orbaasen i Fosnæs-Præstegield i Nummedalen, da jeg i Aaret 1767. paa Hænsen til Norland var nødsaget til at opholde mig sammesteds et par Dage formedelst Modvind. Den var tvende Tommer lang, af Farve hvidagtig og giennemsigtig; af Skikkelse aflang og trindagtig. Øverst havde den tvende aflange, trindagtige, i Enden smalere og fra hinanden staaende tentacula, hvoraf det eene var længere end det andet (Fig. 7. B. a, b.). Begge vare forsynede med et rundt Hul i Enden, som undertiden gabede, da man i Omkredsen af det øverste (a.) kunde tælle 8, og af det nederste (b.) 6 smaa opreiste, bløde og rødgule Tænder, hvoraf de førstommelte Fig. 8. forestilles, saasom de visede sig under Foregælfes Glasset. Af begge Abninger blæste det Vandet ud i en Straale, og det saa stærkt, at Støv og andet smaat Rageri, der kunde være kommet i Vandet, hvori Dyret laae, blev med Magt drevet frem henved fire Tommers Længde. I den nederste Ende havde det, ligesom ASCIDIA *intestinalis*, Travler, ved hvilke det var groet fast til ovenbemeldte Corallin.

Esterat Dyrets udvortes tykke Hud var afskaaren, bemærkede man en heel Deel Seener, som gik op ester til dets begge Abninger, og hvis Antal rettede sig efter Antallet af de smaa, i Abningene siddende Tænder (Fig. 9.). Inden for
dette

dette Legem maatte Indvoldene søges; men, da Opstærrelsen ikke kunde skee, førend Dyret i lang Tid havde ligget i Brændeviin, saa var det umueligt at undersøge og bestemme samme noye. Men saa meget merkede jeg dog, at dens Indvoldte ere gandske forskjellige fra *ASCIDIÆ intestinalis* LINN.

I Henseende til *ASCIDIAS* LINNÆI, ligner den meest *ASCIDIA quadridentata*, lævis, flavescens-alba; aperturis quadridentatis, som Hr. König har fundet i Nordsøen. Denne har og tvende fremstaaende rostra, ligesom min. Men, da Tændernes Antal i Abningene er forskjellig, ey at melde om dens kugelagtige Krop, som min vist nok ikke har, naar den er frisk; saa holder jeg den for en nye Art.

Hos Redi, i hans observationibus de animalibus vivis &c., forekommer vel og en *ASCIDIA* tab. XXI. Fig. 6. under det Navn: mentula marina, som ligner den temmelig, i sær for medelst sine tvende fremstaaende rostra og sin afslange Krop; men Storrelsen er meget ulig, og om Redi hans *ASCIDIA* har Tænder i Abningene, og hvor mange, vides ikke.

3.) *NEREIS ferruginea*, segmentis corporis LXIII: tentaculis duobus majoribus, antice urceolato-capitatis (Fig. 10.)

Denne blev og funden paa forberemte *CORALLINA rubens*. Den er rustfarvet, lang, som en Finger, tyk, som en Navne, Ven, men bliver dog efterhaanden noget lidet smalere til den ene Ende. Den har for til i den øvere Ende paa hver Side oven for Klæften tvende krukkeformige (*) Folehorn, med en liden ksfere Knap i Enden (Fig. 10. a, a.) og midt imellem disse, dog noget lidet høiere op, sidder en liden fremstaaende Borte, som bliver smalere imod Enden, hvor den er rundet og forsynet med tvende noget lidet fra hinanden staaende korte, gandske mørkrøde og slydedannede Borster (d, d.)

Paa den ud efter vendende Side, ved Roden af enhver af de tvende ommeldte stærke Folehorn, sidde fire længere Borster, i en Knippe (n. 1, 2, 3, 4.), ellers af samme Farve og Skikkelse, som hine (d, d.).

Deslige smaa Knipper af Borster sidde og i Enden af alle Side-Borsterne (**), hvilke sidste ere meget smaa og 63 i Tallet, ligesom Ringene om Kroppen. I den nederste Ende af Kroppen sidde og tvende lange og fra hinanden gaaende (***) Borster. Langs efter Midten af Ryggen saaes vel en lang

(*) Urceolata.

(**) Tentacula pediformia.

(***) Divergentes.

lang sortagtig Stræg, men denne kom kun af det giennemskinnende Blod. Kiæften visede sig for til i Midten, nedens for de tvende store Folehorn, ifkun som en Rynke, og saae man intet Tegn til dens Kiæber, forend den blev lagt i Brændevin, da den fremvisede dem (Fig. 10. b.). De vare, som sædvanlig, forte, beenhaarde, med Spidserne mod hinanden krummede og paa den indere Side med Sæve-Tænder forsynede: Af forbemeldte Marsag kunde disse ikke afregnes, forend Dyret var dødt; hvoraf man begriber, hvad den cylinderagtige Snabel eller Sæk (c.) vil sige, af hvis Ende de fremkomme.

Alt denne Orm henhører til NEREIDES LINNÆI, seer enhver kyndig letteselig ind. Men iblant samme er der ingen Art i S. N. ed. XII. at finde, hvortil jeg kunde henføre den. Hvorfor jeg formæener at have suidskommen Grund til at holde den for en nye og hidindtil ubekendt Art af NEREIS.

4.) DORIS *bodoensis*, supra tentaculis acuminatis tecta: linea dorsali lævi: ano laterali dextro. (Fig. 11-16.)

LIMAX *papillosus*, supra tectus papillis: linea dorsali lævi S. N. XII. p. 1082. n. 8. F. Sv. 2093. c. descr.

DORIS sive LIMAX *marina*, spinis mollibus hirsuta. *Baster. opusc. subs. I.* 81. t. X. f. 1. A-D.

Dette molluscum blev taget i Havnen ved Bodoen i Nordland levende i stor Mængde, ved min Nærværelse paa Stedet, den 27 Maji 1767, da det saaes liggende paa Stranden i Ebbe-Tiden i en liden Pøl, hvor Grunden bestod af Sand og Leer. Dets Farve er over alt graa og rødspettet. Kroppens Skikkelse er ordentligviis oval (Fig. 11. og 12.) og, naar det beholder denne Skikkelse, er det gemeentligen 2 Tommer langt og 1 Tomme bredt. Men det kand baade krympe sig sammen og strække sig ud i Længden, og det saa stærkt, at det undertiden bliver omtrent 3 Tommer langt (Fig. 13.). Hovedet er for til ligesom affaaret (Fig. 13.) og har paa hver Side, nemlig ved Kiæften, et Fole-Nedskab, som er trindagtigt, bredere ved Roden og spids i Enden (Fig. 12. f., f. Fig. 13. d, d.). Disse tvende Nedskabe eller tentacula legger Dyret undertiden tilbage og skuler dem gandske (Fig. 11.) under de derved siddende bløde og spidse Blade (Fig. 11. 12. og Fig. 13. aa.), af hvilket Slags Kroppen over alt bedækkes, naar man undtager Bugen og Midten langs ned efter Ryggen (Fig. 12. d. Fig. 11. og 13. c.). Undertiden trækker det dem og ind meer og mindre, dog en, saavidt jeg har merket, aldeles. Een og anden gang, syn-

derlig,

Derlig, i det at man kom Dyret i Brændeviin, har jeg seet, at det har skudt en Snude frem (Fig. 11. b.) og neden for denne tvende smaa Kloder (Fig. 12. c, c.), midt imellem hvilke en gandske liden Sprække bemærkedes, hvor Mundens Nabning maa søges (Fig. 12. b.). Igiennem denne kunde man ikke trænge med en Svineborst, hvilket dog ikke kom af Nabningens Røghed, men meget meer af den Modstand, som foraarfagedes af toende der inden for siddende og tæt sammen sluttede Riaber, hvorom siden videre skal handles. Oven paa Halsen eller hvor Hovedet meest indknibes og føyes til Kroppen, sidde og tvende tentacula (Fig. 13. b, b.), hvilke have et lidet Hul i Enden, men for resten ere af samme Bestaffenhed og Størrelse, som de tvende ved Munden, og ere, ligesom de, jævnlig i Bevægelse, saa længe Dyret lever. Disse trækkes meget ofte saa aldeles ind, at man seer ikke meer af dem, end de yderste Ender-Spidser, som da vise sig oven paa Halsen, som tvende ved Siden af hinanden staaende hvide Prikke (Fig. 11. d, d.). Paa alle Exemplarer af dette Dyr, som jeg har i Brændeviin, fandt saavel disse tentacula, som Mundens, endnu sees, endskiont korte og sammenkrumpe saaledes, som Fig. 14. b, b. c, c. forestiller dem. De tilforn ommeldte og paa Siderne af Kroppen siddende bløde, fladagtige og i Enden spidse Blade maa og nødvendig ansees for et Slags tentacula; thi naar Dyret lever og er i Vand, saa ere de alle i Bevægelse, ligesom Viggerne paa en levende Kraakebold (*). Men de ere dog meget forskiellige fra Dyrets først-meldte fire Hoved tentaculis eller Horn, ikke allene i Henseende til Skikkelsen, men og Maaden, paa hvilken de ere indsatte i Legemet; thi de sidde ikkun yderst i Huden fast, ligesom Skæl paa en Fisk, og fandt derfor tilhobe lettelig stryges af med Haanden, naar Dyret har været nogen Tid død, endskiont det strax i stærkt Brændeviin er bleven forvaret: Hvorefter dets Krop, i Henseende til de Steder, hvor disse tentacula have siddet, seer allevegne glat ud, ligesom den lange Strimmel midt efter Ryggen, saa at man med blotte Øyne neppe skal see noget Spor efter dem, undtagen nogle korte, hvidagtige og ontrent lige langt fra hinanden staaende Over-Striber paa begge Sider af Kroppen, hvorom fandt sees nylig anførte Fig. 14, der forestiller Dyret saaledes, som det seer ud, naar bemeldte tentacula ere faldne af.

Neden under er det flat og har en Hinde i steden for Fodder, hvorved det fandt bevæge sig fra et Sted til det andet, samt vende sig om igien, naar det ligger paa Ryggen. Denne Hinde har ikke altid een Skikkelse. Undertiden breedes den flat ud med en udstaaende og nedfaldende bølget Rand paa begge Sider af Kroppen, lignende Fald-Blader (Fig. 12. e, e, e, og 14. d, d, d.). Undertiden legger Dyret hele Gladen paa adskillige Maader i Folder og ofte viser

(*) ECHINUS *esculentus* LINN.

sig den hele Hinde som et udstaaende bolget God-Stykke langs efter Midren af Bugen.

Da Dyret var skaarit op, lagde jeg Mærke til følgende indvortes Deele:

I.) Tvende aflange, meget tynde, gulagtige, halv giennemfjinnende og tæt til hinanden sluttende Klæber, som lignede saa stærkt en liden Skjall (concha bivalvis) baade i Skikkelse, Farve og Haardhed, at de lettelig derfor i en Hast kunde tages (Fig. 15. a, a. og Fig. 16. a, a.) hvilken sidste Figur viser dem aabnede og skilte fra hinanden.

II.) En gandske kort Strube (Fig. 15. b, b.)

III.) En mørke-rød af smaa Tærninger og ligesom fine Bryn bestaaende og af mange fine Naver igiennemvævet Lever, som jævnt skjulede alle Indvolde og Farme (Fig. 15. c, c. &c.). Naar denne Lever blev borttaget, saae man for det

IV.) De øvrige Indvolde (viscera Fig. 16. b.), hvilke dog ikke i stykkeviis kunde bestemmes og nøjagtig stilles fra hinanden, saasom Dyret blev ikke op-skaarit, førend det nogen Tiid havde ligget i Brændeviin; da det sielden i saadanne Dyr gaaer an at bemærke Hierte og andre deslige smaa Ting.

V.) En derunder (n. IV.) liggende og fra Struben lige ned til Enden af Kroppen gaaende Farm (Fig. 16. c.). Denne er neden til forsynet med nogle Side-Grene og fra den øvere, tykkere Del, som skjules af Indvoldene (n. IV.) udgaaer til høyre Side af Kroppen en kroget Mast-Farm (Fig. 16. d.), som i flere Exemplarer var opfyldt med sorte Excrementer, og ved Hielp af dennes Gang bemærkedes først Gatboret (Fig. 15. d.), som ellers visede sig uden paa den høyre Side af Kroppen, som en gandske liden sort Plet.

Af denne Beskrivelse skønner man lettelig, at dette Dyr ligner meest de Slægter LIMAX og DORIS i LINN. fyft. nat. edit. XII. Nemlig: i Henseende til sin Gød, hvormed det bevæger sig fra et Sted til andet (Fig. 12. e, e, e. og Fig. 14. d, d, d), saavel som det Hul, det har paa høyre Side (Gatboret) fælles for Gødsels Lemmerne og Excrementerne, og dets fire tentacula for til, er det nærmest beslagtet med LIMAX: Men, i Henseende til Kroppens Skikkelse og de tvende tentacula i Maffen, som den kand trække ind (Fig. 11. d, d.) har det meest Overeensstemmelse med DORIS, hvortil det derfor og allerede af Hr. Baster er henført og det, saasom mig synes, meesten med lige saa stor Nær, som DORIS *verrucosa* er bleven henregnet til denne samme Slægt; hvorimod heller ikke Hr. v. Linné er i hans System, thi han siger paa foransorte Sted, at Dyret, maaskee snarere, buede henføres til den Slægt DORIS end LIMAX, hvorved jeg og lader det beroe, endskjønt det og i adskillige Stykker er forskielligt fra DORIS. Ellers kand man lettelig hielpes paa denne Sag, ved at udvide Hr. v. Linné Karakter paa DORIS imod Enden paa følgende Maade:

Anus

Anus postice vel ad latus.
Tentacula hinc retractilia.

Hos Hr. Baster l. c. finder man eet og andet angaaende dette Dyr, som jeg ikke har havt Lejlighed til at bemerke, saasom: dets Eg-Stof.

Jkke desomindre haaber jeg, at Kiendere af disse Ting neppe vil ansee min Afhandling om samme Dyr for overflodig.

Et INTESTINA henhøre tvende følgende ASCARIDES:

- 1.) *ASCARIS longissima*, quadripedalis & ultra; lineis quinque longitudinalibus, flavescens: rostro obtuso: subtus rima infra partem anteriorem (Fig. 17.)

En rar Orm, som vel ey tilforn er seet af mange i Norge, end sig, Udsændere, og for de Lærde hidindtil gandske ubekjendt. Jeg har taget den paa den tilforn anførte Corallin. Naar den trækkes ud, er den en Favn lang, men derhos meget smal. Ellers er den et par Alne lang og tyk som en Ravne-Pen. Dog forandrer den ofte selv sin Tykkelse, i det at den trækker sig sammen meer og mindre, et længere og kortere Stykke, hvorover den og hist og her faaer adskillige aflange Knuder paa sig (f. Ex. Fig. 17. d, d. &c.). Den er trind og noget smalere i begge Ender, i sær den, som modsættes Hovedet, hvilken og tilsidst bliver spids. Hovedet er stumpet og kort (a, b.), dog forlænger den det undertiden, ligesom den øvrige Krop. Oven paa er det noget nedtrykt og har en liden lige freem ad til Enden efter Midten gaaende Klost (c.). For til er det rundet og i Enden heraf sidder Kiæfren paa tvært, som har dybe Mundvigter. Neden under Kroppen, strax neden for Hovedet, er og en dyb, langs og mide efter gaaende Sprække, omtrent af een Tommes Længde, som uden Tvivl bliver en sælles Abning for genitalia og Excrementerne. Farven paa Kroppen er sorte-brun med fem gullagtige Linier langs efter, hvoraf tvende gaaer ned efter Siderne, nemlig: een fra hver Mundvig, den tredie fra Klostet i Snuden oven paa Hovedet, og een imellem denne og hver af hine. Mundvigene, saavel som Klostet oven paa Snuden, ere hvide.

Hvad jeg, i Henseende til dens Adfærd, bemærkede, da den var levende, bestaaer i følgende Stykker: Den bevægede sig frem ad ligesom en Regnorm (*), ved at trække sig sammen og skyde sig ud igien; den slog ofte adskillige Bugter og Løkker (f. Ex. c.) paa sit Legeme, og undertiden kaldt den sammen i en Klump. Imellem den ovenmeldte røde Corallins Grene havde den saaledes forviklet sig,

(*) *LUMBRICUS terrestris*.

at man neppe var i Stand til at løse den derfra, uden at slaae Corallinen i smaa Stykker. Den bevægede stærkt Snuden og løftede den ofte op i Bæret, i sær, naar den kom med samme oven over Vandet. Af denne Aarsag holder jeg Kloftet oven paa samme for dens Næse-Hul, eller, i Almindelighed at tale, et Fornemmelses Redskab (*). I øvrigt var der ikke ringeste Tegn til noget Folehorn eller tentaculum hverken for paa Hovedet eller paa Siderne af Kroppen, paa hvilke Steder jeg ikke engang saae ligt til en Borte eller noget Haar.

Dens Føde har den uden Tvivl af Corallinen og den Bædffe og Grøndffe, saavel som de mange smaa Orme af andet Slag, som derpaa i Mængde findes.

Formedest Kroppens og Kiæstens Beseffenhed, samt de meget fine Eversrynker, denne Orm hist og her har, besynderlig paa de ovenmeldte Knuder, henholder den til ASCARIDES LINN. Men den er i mange Maader forskiellig fra de tvende Arter af ASCARIS, nemlig: *vermicularis* og *lumbricoides*, som forekomme i Hr. v. Linné S. N. ed. XII. Hr. Professor Aschanius har vel i hans Iconibus rerum naturalium. første Deel. p. 44. og tab. VII. Fig. A. B. C. gjort en nye Art af ASCARIS bekiendt, som han kalder ASCARIS *marina*, cute coriacea; venulis sanguineis transversis: intestino simplici albido. Men blot denne Karakter, han derpaa giver (ey at melde om hans Beskrivelse og Raaber) lærer nok som, at hans ASCARIS er en anden Art.

2. ASCARIS *pelagica*, pollicaris; rostro acuminato: subtus rima infra partem anteriorem (Fig. 18, 19.).

Den blev i samme Aar tagen paa MADREPORA *prolifera*, som mig i Søe-Band blev tilsendt fra Stadsboigden og ligner overmaade meget den forrige, hvorfra den kun i følgende Stykker er forskiellig: Den er halvanden Tomme lang; og har et tilspidset Hoved, samt meget fine Eversrynker paa hele Kroppen, som dog neppe med blotte Øyne kunde sees, førend den blev lagt i Brændeviin og skrumpedes meer sammen. Den lille Kloft oven paa Snuden, saavel som de fem lange efter hele Kroppen gaaende gulagtige Linier, savnedes her. Farven er oven paa Ryggen brunagtig, men paa Siderne graa; neden under hvidagtig. Da den blev lagt i Brændeviin, fisd den en fin og hvid Farn ud af Kiæsten, som var længere end Kroppen og gik i Kringelbugter (Fig. 18. c.). Flere Farn havde den ikke. I øvrigt har den Kiæsten paa toert med hvide Mundviger (Fig. 18. 19. a.) og en Slitte neden under (Fig. 19. b.) ligesom den forrige. At den er en nye Art af ASCARIS, er ligeledes klart.

(*) Organum sensorium.

Eil INSECTA aptera henhører endelig:

MONOCULUS *finmarchicus*, annulis postice qvinque; capite obtuso; pedum anteriorum quatuor; posteriorum vero qvinque paribus: cauda recta, bifida. (Fig. 20-23.)

Ved Keensholmen, som ligger en god Finmarkisk Mill (der pleyer at udgiøre et par Danske Mile og derover) Sonden for Hammerfæstes Havn i Vestfinmarken vrimlede det allevegne i Søen af disse gandske smaa Kræk, hvoraf eet Fig. 20. i naturlig Storrelse er aftegnet.

Ved at lade Søe-Vandet rinde i en Boutellie, fangede man en heel Deel af dem, og saaledes var Kiobmanden paa Hammerfæst Hr. Buch, ved min seneeste Mærkværelse sammesteds i Junii Maaned 1767, saa god at tilsende mig dem levende. Uden for Vandet saae de gandske uformelige ud, men, naar man betragtede dem i deres Element, i sær saa længe de vare levende, kunde man med blotte Øyne see, at de havde en aflang Krop ligesom Ræken (*), forsynet med tvende Folehorn, vel saa lange, som Kroppen, og en gandske liden Hale, og, naar man meget nøye gav Øgt paa, kunde man og merke, at denne var flovet i Enden; men Fodder saae man neppe Tegn til, saaledes som Fig. 20. forestiller Sagen. Det svømmede meget hastigt, saavel lige frem, som op og ned ad, og det, saasom sædvanligt, paa Bugen, hvorved det skillede sig fra Marfuen (**), som det ellers noget ligner; thi denne svømmer altid paa Ryggen, meest kievst op ad.

Jeg betragtede det derefter igiennem et lidet Øyeglas (***), men derved opdagede jeg intet meer end tilforn, naar jeg undtager tvende par af Fremfodderne og at man tydeligere saae Kloftet i Halen, saaledes, som det Fig. 21. er aftegnet.

Men, ved Hielp af Cufs Forøgelses-Glas, bemærkede jeg, at det havde fire par Fremfodder og fem par Bagfodder. Disse vare længere end Fremfodderne, bestaaende af tre til fire større Leder. Alle Fodder vare, i Henseende til det nederste Led, forsynede med Haar, ligesom og Folehornene, paa hvilke Haarene stode for det meeste frem ad (Fig. 22.). Naar det svømmede, vendte de forreste Fodder ud til Siderne, og de bageste bag ud; derved kunde man ikke see de sidste, naar det laae paa Bugen (Fig. 22.) Paa Kroppens Bagdeel saaes fem Ringe, een for hvert par af Bagfodderne (Fig. 22, men fornemmelig Fig. 23.).

Folehorn

(*) CANCER *Squilla*.

(**) CANCER *Pulex*.

(***) Lens.

Sølehornene bestode af mangfoldige Leeder, men disse vare saa smaa, at de ikke kunde tælles. Enhver Deel af den klostede Hale var dannet som en Fiske-Finne, og bestod af Straaler, som vare forenede ved Hinder. Snuden var stumpet og hverken oven til savdannet, ikke heller neden under Tandet. Ikke ringeste Tegn saaes til Dyne eller Kræft, i hvor noye man end, ved Hielp af Forøgelses-Glasset, saae derefter. Kroppen var meget giennemsigtig, skinnende, glat, rødagtig og forsynet med en Skorpe, saasom Rakernes og Marfluernes, men meget tyndere end deres.

Dette lille Kræk har jeg henført til MONOCULOS LINN., da det har meest Overeensstemmelse med denne Slægt, i sær MONOCULO *quadricorni* LINN. saaledes, som denne i naturlig Størrelse i de Stofholmske Handlinger for Aaret 1747. og Maanederne Julius-Sept. tab. VI. Fig. 2. er aftegnet; end, skjønt jeg, saasom allerede meldt er, ingen Dyne derpaa har kunnet bemærke. Men da jeg heller ingen Mund fandt, som det dog useilbarligen haver, saa bliver man saa meget mindre berettiget, til at nægte Dynenes Tilværelse, fordi de end ikke under Forøgelses-Glas bleve seede. Med Krabbe-Slægten, i sær de Arter: Squilla, Pulex og Locusta, har det og nogen Liighed. Men da det har ingen Krabbe-Kloer (chelas) ikke heller palpos cheliferos, saasom Krabberne have, saa kand det ikke did henføres.

